

УДК 330.341:004

КОЛЯДЕНКО С. В., УШКАЛЕНКО І. М.*Вінницький національний аграрний університет***БІЗНЕС-АНАЛІЗ ЯК БАЗИС РОЗВИТКУ
ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ**

Встановлено, що в сучасному світі неможливо уявити розвиток економіки окремих країн, галузей, компаній, підприємств без використання результатів бізнес-аналізу та швидкого впровадження їх в реальні проекти. Використовувати аналітичні розрахунки стає все більш необхідним як в звичайній класичній економіці, так і тій, що приходить їй на заміну – цифровій, особлива увага приділяється бізнесу – рушійній силі економіки всього суспільства.

Доведено, що однією з переваг цифрової економіки є легкість та доступність отримання інформації для проведення своїх досліджень, що в свою чергу є і суттєвим недоліком: опрацювати великі масиви вихідної інформації з кожним наступним періодом стає все проблематичніше.

Виходячи з наведеної автором моделі бізнес-аналітики підприємства, видно, що забезпечення інформацією та потреба в ній має різновекторну направленість: топ-менеджери та інформаційні менеджери займаються розробкою бізнес-стратегії, її формуванням, реалізацією бізнес-процесів, ETL-розробники, спеціалісти по базах даних – зібранням даних, перетворенням їх в доступну та придатну до використання форму, IT-спеціалісти – побудовою джерел даних та IT-інфраструктури, то завданням аналітиків є безпосередньо аналітична діяльність, в результаті якої створюється інформація та знання, що об'єднують бізнес-орієнтоване та технічно-орієнтоване середовища.

Цифровізація економіки передбачає використання в бізнес-аналізі Business intelligence – комп'ютерних методів та інструментів (вони використовуються організаціями для переведення транзакційної ділової інформації в таку форму, яку б могла читати людина, водночас вона використовується і бізнес-аналізом), а також засобів для роботи з масивами обробленої інформації.

Впровадження всіх перерахованих заходів у бізнес-середовище потребує відповідного забезпечення кадрами зі спеціальним рівнем знань, з високим рівнем «креативності», аналітичним мисленням тощо. Вступаючи в еру глобальної економіки, міжнародний бізнес отримує проблеми, притаманні всім його сферам, але в першу чергу, це стосується підготовки висококваліфікованих кадрів, яких в багатьох галузях катастрофічно не вистачає, а в деяких нема зовсім.

Отже, в сучасних економічних реаліях ми є свідками переходу класичної економіки в новий її різновид – цифрову, основними проявами якої є інформатизація, глобалізація, використання IT-технологій, тощо. Це приводить до того, що проведення аналізу економічних та бізнес-процесів з використанням досягнень сучасних знань дасть змогу як підвищити ефективність господарських процесів, так і вивести економіку на якісно новий науковий рівень; варто зауважити, що підготовка висококваліфікованих кадрів для бізнес-аналізу є одним з першочергових завдань сучасних вищих наукових закладів, якими є і галузеві університети.

Ключові слова: бізнес-аналіз, бізнес-технології, цифрова економіка, реалізація бізнес-проекту, підготовка кадрів.

doi: 10.33245/2310-9262-2018-143-2-35-39

Постановка проблеми. В сучасному світі неможливо уявити розвиток економіки окремих країн, галузей, компаній, підприємств без використання результатів бізнес-аналізу та швидкого впровадження їх в реальні проекти. Аналіз на сьогодні уже не є прерогативою бізнес-еліти або керівника, а стає щоденною роботою компаній різних рівнів та різних їх структурних підрозділів. Використовувати аналітичні розрахунки стає все більш необхідним як в звичайній класичній економіці, так і тій, що приходить їй на заміну – цифровій, особлива увага приділяється бізнесу – рушійній силі економіки всього суспільства. Виникає в цих умовах термінова потреба в збільшенні кількості підготовлених висококваліфікованих кадрів, що могли б проводити такі дослідження, особливо в галузях, де бізнес-аналіз лише починає набувати широкого застосування, наприклад, в аграрній економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення нових напрямів розвитку бізнес-аналізу в сучасній економічній літературі приділяється багато уваги в наукових працях В. В. Апалькової, М. П. Войнаренка, О. П. Грібінченка [1], Г. Т. Карчевої, В. Фіщук, З. М. Яремко [3] та інших. Проте недостатньою мірою висвітлені питання щодо особливостей вивчення бізнес-аналізу як складової цифрової економіки та забезпечення цього напрямку кваліфікованими кадрами, тому ми і окреслили цей напрям дослідження.

Впровадження в провідних галузях світової економіки бізнес-аналізу, особливо в сферах фінансування, аудиту, міжнародної співпраці тощо вивчається вченими-економістами багато десятиліть, але зміни в глобалізаційній економіці, швидкий розвиток Інтернету, інформатизації, IT-технологій, бізнес-процесів призводить до виникнення нових викликів перед вченими, які треба вирішувати якнайшвидше. Класики економічної науки в свій час ставили та вивчали деякі із зазначених питань,

проте зміни в новітній економіці призводять до перегляду постулатів класичної економіки, яка швидко трансформується в новий свій різновид – цифрову. На сьогодні питання проведення бізнес-аналізу в умовах швидкого розвитку цифрової економіки вивчені недостатньо глибоко, тому саме цю частину невирішеної проблеми ми визначили як пріоритетну для вивчення.

Метою статті є вивчення теоретичних питань застосування бізнес-аналізу в умовах трансформації економіки в цифрову.

Матеріал і методика дослідження. У процесі дослідження використано набір спеціальних методів економічних досліджень. За допомогою абстрактно-логічного методу, зокрема прийомів аналогії і порівняння, індукції та дедукції сформульовано висновки. Метод теоретичного узагальнення використовувався при здійсненні критичного аналізу результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних учених стосовно обґрунтування чинників, які впливають на розвиток цифрової економіки.

Основні результати дослідження. Перехід світової економіки до нового етапу свого розвитку супроводжується новими формами економічної дійсності, яку ми в першу чергу пов'язуємо з поняттями цифрової економіки. Цифрова економіка на сьогодні не сформована в класичному розумінні науки, вона має безліч неточностей, невідповідностей та інших невивчених питань, що притаманні саме цьому етапу її розвитку; багато постулатів, що слугуватимуть основою нової науки ще не обґрунтовані та не доведені вченими, але така наука існує, вона намагається виконувати свої функції та швидко розвиватися і адаптуватися в сучасну економічну структуру.

Однією з переваг цифрової економіки є легкість та доступність отримання інформації для проведення своїх досліджень, що в свою чергу є і суттєвим недоліком: опрацювати великі масиви вихідної інформації з кожним наступним періодом стає все проблематичніше. Глобалізація економіки також є невідворотнім процесом, що, з однієї сторони, сприяє покращенню економічних відносин в світі між різними господарюючими суб'єктами, з іншої – великі масиви інформації необхідно обробляти швидко, якісно, з отриманням конкретних результатів [1]. Все це сприяє розвитку нових форм бізнес-аналітики – (класичне визначення: процес аналізу інформації для прийняття бізнесових рішень; вона включає у себе методи збору і обробки інформації, оцінку ризиків, моделювання і прогнозування за допомогою інформаційних і телекомунікаційних технологій), адже обробка великих масивів даних не може вміщуватися в одному дослідженні, для цього існують аналітичні бізнес-центри, основним завданням котрих і є проводити збір інформації, опрацювання її та розробка на перспективу планів, проектів тощо.

Поява на глобальному ринку бізнес-аналітики, як нового перспективного напрямку розвитку економіки в свій час відіграла надзвичайну роль в становленні її як окремої науки [2]. Як відомо, метою будь-якої науки є пізнання законів природи та суспільства і отримання корисних для нього (суспільства) результатів. Бізнес-аналіз покликаний вирішувати для економіки декілька завдань:

- автоматизація управління інформацією на підприємстві (інтелектуальна бізнес-аналітика);
- аналіз великих обсягів даних в світі, що мають великі потенційні можливості отримання інформації;
- створення дослідницьких та консалтингових компаній для бізнес-користувачів такою інформацією;
- створення програмного забезпечення для допомоги управлінцям в збереженні та аналізі як фактичних даних, так і результатів проведеного аналізу тощо [3].

Цілком погоджуємося з думкою Яремко З. М. [4], яка стверджує, що при роботі з аналітикою недостатньо просто мати інформаційні технології, а важливо ідентифікувати, які бізнес-процеси необхідно підтримувати через інформаційну систему, а також визначити, яким чином створюється додана вартість на підприємстві, що дає змоги стверджувати: бізнес-аналітика – це комбінація інформаційних технологій, людських компетенцій та організаційних процесів. Виходячи з наведеної автором моделі бізнес-аналітики підприємства, видно, що забезпечення інформацією та потреба в ній має різновекторну направленість: топ-менеджери та інформаційні менеджери займаються розробкою бізнес-стратегії, її формуванням, реалізацією бізнес-процесів, ETL-розробники, спеціалісти по базах даних – зібранням даних, перетворенням їх в доступну та придатну до використання форму, IT-спеціалісти – побудовою джерел даних та IT-інфраструктури, то завданням аналітиків є безпосередньо аналітична діяльність, в результаті якої створюються інформація та знання, що об'єднують бізнес-орієнтоване та технічно-орієнтоване середовища.

Кількість інформації в світі невідмінно збільшується, причому темпи такого збільшення є дуже високими [5]. Її можна об'єднати в дві групи: інформація, що отримується корпоративними інформаційними системами та неструктуровані дані з різних джерел (не враховуючи даних із соціальних мереж, «хмарних» додатків). Ці дані можливо використовувати для аналізу та прийняття управлінських рішень. Цифровізація економіки передбачає використання в бізнес-аналізі Business intelligence (в скороченому вигляді прийнято BI) – комп'ютерних методів та інструментів (вони використовуються організаціями для переведення транзакційної ділової інформації в таку форму, яку б могла читати людина, водночас вона використовується і бізнес-аналізом), а також засобів для роботи з масивами обробленої інформації [6]. Використання системи BI для організацій та підприємств є вигідним в тому, що вона збирає дані з усіх джерел, якими володіє організація, і надає керівникові головну інформацію, упорядковану, структуровану й найголовніше – співвіднесену з цільовими показниками підприємства. Водночас вона дозволяє спуститися донизу від незадовільного показника через його складові до даних більш низького рівня, аж до первинних документів. У результаті керівник у максимально наглядній формі бачить поточний стан бізнесу. Якщо ж має місце відхилення від нормативу чи іншого показника, BI-система сигналізує про це користувачу й надає можливість негайно встановити причину такого відхилення й оперативно розробити заходи, спрямовані на його усунення [7]. Також для аналізу зростаючої кількості інформації широко використовуються BI-платформи та BI-додатки, які вже зараз є доступними для споживачів, що проводять бізнес-аналіз і є очевидним, що розвиток ринку BI-платформ як в Україні, так і в усьому світі буде й надалі швидко розвиватися.

Все це наводить на висновок, що впровадження всіх перерахованих заходів у бізнес-середовище потребує відповідного забезпечення кадрами зі спеціальним рівнем знань, з високим рівнем «креативності», аналітичним мисленням тощо. Вступаючи в еру глобальної економіки, міжнародний бізнес отримує проблеми, притаманні всім його сферам, але в першу чергу, це стосується підготовки висококваліфікованих кадрів, яких в багатьох галузях катастрофічно не вистачає, а в деяких нема зовсім.

Зі своїм стрімким розвитком світова економіка отримує нові специфічні категорії: наприклад, інформація – це новий вид товару, унікальний нематеріальний актив, але використання його супроводжується і специфічними проявами. Виходячи з цього, аналіз інформації перетворюється в абсолютно новий креативний вид управлінської діяльності, який, в свою чергу, тісно пов'язаний з бізнес-процесами (системою управління якістю, маркетингом, інвестуванням, управлінням персоналом, менеджментом в галузі виробництва та фінансів). Щоб навчитися управляти такими обсягами інформації в світовій економіці давно існують фахівці з бізнес-аналітики. Найпершими вони з'явилися в банківській сфері, консалтингових фірмах, фінансових корпораціях, холдингах, аудиторі, нині таких спеціалістів запрошують в усі сфери діяльності, в тому числі у вертикально інтегровані аграрні підприємства, державні структури тощо [8].

В університетах України на факультетах економічного спрямування готують спеціалістів зі спеціалізації «бізнес-аналіз», проте їх недостатньо для ринку праці, що розширюється в цьому напрямі, а також їх майже не готують для галузевих напрямів, яким є, наприклад, аграрний ринок. Цей ринок є не тільки одним з бюджетоутворювальних на сьогодні, а й має свої специфічні умови ведення бізнесу, тому підготовка таких спеціалістів є нагальною потребою і сприятиме більш ефективному виробництву в цій галузі.

Висновки. В сучасних економічних реаліях ми є свідками переходу класичної економіки в новий її різновид – цифрову, основними проявами якої є інформатизація, глобалізація, використання IT-технологій, тощо. Це приводить до того, що проведення аналізу економічних та бізнес-процесів з використанням досягнень сучасних знань дасть змогу як підвищити ефективність господарських процесів, так і вивести економіку на якісно новий науковий рівень; варто зауважити, що підготовка висококваліфікованих кадрів для бізнес-аналізу є одним з першочергових завдань сучасних вищих наукових закладів, якими є і галузеві університети.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- 1.Грібініченко О.П. Інтелектуальна бізнес-аналітика трансформує маркетинг. Міждисциплінарний футурологічний форум «Управління майбутнім на стику технологічних укладів» (15-17 липня 2016), Київ. URL: <http://futurolog.com.ua/publish/20160715futuremanagement/Gribinichenko.pdf>
2. BI-технології. Інтернет-сторінка «Управление знаниями». URL: <https://sites.google.com/site/upravlenieznaniami/tehnologiiupravlenia-znaniami/bi-tehnologii#TOC-9>.

3. Апалькова В.В. Концепція розвитку цифрової економіки в Євросоюзі та перспективи України. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Менеджмент інновацій», 2015. Вип. 4. С. 9–18.
4. Яремко З. М. Модель бізнес-аналітики підприємства в контексті стратегічного управління. Інноваційна економіка. № 3 (41). 2013. URL : file:///C:/Documents% 20and%20Settings/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D1%8F/My%20Documents/Downloads/inek_2013_3_76.pdf
5. Карчева Г.Т., Карчева І.Я. Удосконалення освіти в умовах цифрової економіки. Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи та економіки. Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної конференції. Київ. 19 травня 2017. С. 320–322.
6. Веретюк С. М., Пілінський В. В. Визначення пріоритетних напрямків розвитку цифрової економіки в Україні. Наукові записки Українського науково-дослідного інституту зв'язку. 2016. № 2. С. 51-58.
7. Фіщук В. Цифрова економіка – це реально. НВ Бізнес. 2017. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/fichuk/tsifrova-ekonomika-tse-realno-1001102.html>.
8. Грішнова О. А., Заїчко О. С. Новітні технології в економіці персоналу: нові можливості й нові виклики. Вісник економічної науки України. 2016. № 2 (31). С. 52-57.

REFERENCES

1. Gribinichenko O.P. Intelektual'na biznes-analytika transformuje marketyng. Mizhdyscyplinaryj futurologichnyj forum «Upravlinnja majbutnim na styku tehnologichnyh ukladiv» [Intellectual business analytics transforms marketing. Interdisciplinary Futurological Forum "Managing the Future of the Joint Technological Structure"] (15–17 lypnja 2016), Kyi'v. URL: <http://futuolog.com.ua/publish/20160715futuremanagement/Gribinichenko.pdf>
2. BI tehnologyy. Internet-storinka «Upravlenye znanyjamy» [BI technology. Online Knowledge Management]. URL: <https://sites.google.com/site/upravlenieznaniyami/tehnologiiupravlenia-znaniyami/bi-tehnologii#TOC-9>.
3. Apal'kova V.V. (2015). Koncepcija rozvytku cyfrovoi' ekonomiky v Jevrosojuzi ta perspektyvy Ukrainy [Concept of the development of the digital economy in the European Union and prospects of Ukraine]. Visnyk Dnipropetrovskogo universytetu. Serija «Menedzhment innovacij» [Bulletin of Dnipropetrovsk University. Series "Management of Innovations"], Issue 4. pp. 9–18.
4. Jaremko Z. M. Model' biznes-analytyky pidpryemstva v konteksti strategichnogo upravlinnja [Model of enterprise business analytics in the context of strategic management]. Innovacijna ekonomika. [Innovative economy]. No 3 (41). 2013. URL: file:///C:/Documents% 20and%20Settings/%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D1%8F/My%20Documents/Downloads/inek_2013_3_76.pdf
5. Karcheva G.T., Karcheva I.Ja. Udoskonalennja osvity v umovah cyfrovoi' ekonomiky. [Improving education in a digital economy]. Problemy zabezpechennja efektyvnogo funkcionuvannja ta stabil'nogo rozvytku bankivs'koi' systemy ta ekonomiky: materialy VII Vseukrai'ns'koi' naukovo-praktychnoi' konferencii [Problems of ensuring the effective functioning and stable development of the banking system and economy: materials of the VII All-Ukrainian Scientific and Practical Conference]. Kyi'v. 19 travnja 2017. pp. 320–322.
6. Veretjuk C. M., Pilins'kyj V. V. Vyznachennja priorytetnyh naprjamkiv rozvytku cyfrovoi' ekonomiky v Ukraini. Naukovi zapysky Ukra'ns'kogo naukovo-doslidnogo instytutu zv'jazku [Determination of priority directions of the development of the digital economy in Ukraine. Scientific notes of the Ukrainian Research Institute of Communication]. 2016. No 2. pp. 51–58.
7. Fishhuk V. Cyfrova ekonomika – ce real'no. NV Biznes [Digital economy - it's real. NV Business]. 2017. URL: <https://biz.nv.ua/ukr/experts/fichuk/tsifrova-ekonomika-tse-realno-1001102.html>.
8. Grishnova O. A., Zai'chko O. S. Novitni tehnologii' v ekonomici personalu: novi mozhlyvosti j novi vyklyky [New technologies in the economy of the personnel: new opportunities and new challenges.] Visnyk ekonomichnoi' nauky Ukrainy. [Bulletin of Economic Science of Ukraine]. 2016. No 2 (31). pp. 52–57.

Бизнес-анализ как базис развития цифровой экономики

Коляденко С.В., Ушкаленко И.М.

Установлено, что в современном мире невозможно представить развитие экономики отдельных стран, отраслей, компаний, предприятий без использования результатов бизнес-анализа и быстрого внедрения их в реальные проекты. Использовать аналитические расчеты становится все более необходимым как в обычной классической экономике, так и той, что приходит ей на замену – цифровой, особое внимание уделяется бизнесу – движущей силе экономики всего общества.

Доказано, что одним из преимуществ цифровой экономики является легкость и доступность получения информации для проведения своих исследований, что в свою очередь является и существенным недостатком: обработать большие массивы исходной информации с каждым последующим периодом становится все проблематичнее.

Исходя из приведенной автором модели бизнес-аналитики предприятия, видно, что обеспечение информацией и потребность в ней имеет разновекторную направленность: топ-менеджеры и информационные менеджеры занимаются разработкой бизнес-стратегии, ее формированием, реализацией бизнес-процессов, ЕТЛ-разработчики, специалисты по базам данных – сборанием данных, превращением их в доступную и подходящую к использованию форму, ИТ-специалисты – построением источников данных и ИТ-инфраструктуры, то задачей аналитиков является непосредственно аналитическая деятельность, в результате которой создаются информация и знания, объединяющие бизнес-ориентированное и технико-ориентированное среды.

Цифровизация экономики предполагает использование в бизнес-анализе Business intelligence – компьютерных методов и инструментов (они используются организациями для перевода транзакционной деловой информации в такую форму, которую может читать человек, в то время она используется и бизнес-анализом), а также средств для работы с массивами обработанной информации.

Внедрение всех перечисленных мероприятий в бизнес-среду требует соответствующего обеспечения кадрами со специальным уровнем знаний, с высоким уровнем «креативности», аналитическим мышлением и тому подобное.

Вступая в эру глобальной экономики, международный бизнес получает проблемы, присущие всем его сферам, но в первую очередь, это касается подготовки высококвалифицированных кадров, которые во многих отраслях катастрофически не хватает, а в некоторых нет совсем.

Следовательно, в современных экономических реалиях мы являемся свидетелями перехода классической экономики в новый вид – цифровую, основными проявлениями которой являются информатизация, глобализация, использование ИТ-технологий, и тому подобное. Это приводит к тому, что проведение анализа экономических и бизнес-процессов с использованием достижений современных знаний позволит как повысить эффективность хозяйственных процессов, так и вывести экономику на качественно новый научный уровень; стоит заметить, что подготовка высококвалифицированных кадров для бизнес-анализа является одной из первоочередных задач современных высших научных заведений, каковы и отраслевые институты.

Ключевые слова: бизнес-анализ, бизнес-технологии, цифровая экономика, реализация бизнес-проекта, подготовка кадров.

Business analysis as a basis of development of the digital economy

Koliadenko S., Ushkalenko I.

It has been established that in the modern world it is impossible to imagine the development of the economy of individual countries, industries, companies, enterprises without using the results of business analysis and their rapid implementation in real projects. Using analytical calculations is becoming increasingly necessary both in a conventional classical economy and the one that comes to replace it - digital, with special attention being paid to business - the driving force of the economy of the whole society.

It has been proven that one of the advantages of the digital economy is the ease and availability of obtaining information for conducting its own research, which in turn is also a significant drawback: it becomes more and more problematic to process large amounts of source information with each subsequent period.

Based on the company's business intelligence model cited by the author, it can be seen that providing information and the need for it has a multidirectional focus: top managers and information managers are involved in developing a business strategy, its formation, implementation of business processes, ETL developers, database experts. data — by collecting data, turning it into an accessible and usable form; IT professionals — building data sources and IT infrastructure, then the analyst's task is to directly analyze In general, as a result, information and knowledge are created that unites a business-oriented and technical-oriented environment.

The digitization of the economy involves the use of business methods in business intelligence - computer methods and tools (they are used by organizations to translate business transactional information into a form that people could read, while it was used by business analysis), as well as tools to work with arrays of processed information.

The introduction of all these activities in the business environment requires appropriate staffing with a special level of knowledge, with a high level of "creativity", analytical thinking and the like. Entering the era of the global economy, international business receives problems inherent in all its spheres, but first of all, it concerns the training of highly qualified personnel, which in many industries are sorely lacking, and in some not at all.

Consequently, in today's economic realities, we are witnessing the transition of the classical economy to a new kind - digital, the main manifestations of which are informatization, globalization, the use of IT technologies, and the like. This leads to the fact that the analysis of economic and business processes using the achievements of modern knowledge will allow both improving the efficiency of business processes and bringing the economy to a qualitatively new scientific level; It is worth noting that the preparation of highly qualified personnel for business analysis is one of the priorities of modern higher scientific institutions, and industry institutions.

Keywords: business analysis, business technology, digital economy, implementation of a business project, training.

Надійшла 02.11.2018 р.